

Nr 187.

Memorial i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1950/51 till främjande av bostadsförsörjningen, såvitt gäller grunderna för trekronorsbidragets bestridande, jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 144 hade Kungl. Maj:t föreslagit bl. a., att kommunerna fr. o. m. budgetåret 1950/51 skulle bestrida hälften av kostnaderna för de särskilda bostadsrabatterna, de s. k. trekronorsbidragen, vilka f. n. utgå helt av statsmedel.

I de likalydande motionerna *I: 427* (av herr Einar Eriksson m. fl.) och *II: 514* (av herr Edenman m. fl.) hade bl. a. hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag angående kommunernas ekonomiska medansvarighet vid finansieringen av trekronorsbidraget. I motionerna *I: 416* (av herr Norling m. fl.), *II: 419* (av herr Lager m. fl.) samt *II: 529* (av herr Lager m. fl.) förordades, att bidragsgivningen skulle fortgå på i stort sett oförändrade grunder. I motionen *I: 404* (av herr Sundvik) föreslogs den jämkningen i Kungl. Maj:ts förslag, att staten skulle svara för två tredjedelar av kostnaderna.

Statsutskottet hade i sitt utlåtande nr 135 i denna fråga anfört följande.

Ifrågavarande bidragsgivning infördes den 1 juli 1947. Den har hittills haft försökskaraktär. Bostadsstyrelsens undersökning rörande kommunernas handhavande av verksamheten synes ge stöd för uppfattningen, att bidragsbestämmelserna icke till alla delar äro tillfredsställande utformade. Särskilt synes tveksamt, huruvida — såsom avsikten har varit — bidrag ha beviljats endast hushåll med begränsade ekonomiska resurser.

Utskottet får erinra om att bidraget har förutsatts utgå i första hand till familjer som på grund av sjukdom eller annan särskild anledning haft ovanligt små inkomster. För kombination av trekronorsbidrag och familjebostadsbidrag har dock denna regel icke uppställts.

Utskottet vill understryka, att det icke kan anses tillfredsställande, att staten beviljar kommunerna bidrag, vilka äro avsedda att nedbringa bostadskostnaderna för vissa ekonomiskt svaga hushållsgrupper, på sådana grunder, att kommunerna äga att själva fördela medlen utan särskild kontroll från staten. Redan gällande bidragsbestämmelser torde emellertid innebära, att kommunernas möjligheter att bevilja bidrag äro starkt begränsade och att närmast bostadsstyrelsen kan utöva viss kontroll över kommunernas bidragsgivning. I detta sammanhang må vidare erinras om att bidraget tillkommit i syfte bl. a. att stimulera kommunerna att organisera kommunala och allmän-

nyttiga bostadsföretag. Om kommunerna, såsom föreslagits i propositionen, skola bestrida hälften av kostnaderna för bidragsgivningen, kan det befaras, att åtskilliga kommuner komma att visa sig mindre intresserade för uppgiften att uppföra bostadshus, varigenom möjligheterna att hjälpa mindre be-
medlade familjer till en godtagbar bostad skulle bli beskurna.

Bl. a. med hänsyn härtill anser utskottet, att frågan om grunderna för trekronorsbidraget bör bli föremål för ytterligare utredning. Särskilt synes böra undersökas, huruvida icke sådana fasta regler för beviljande av bidraget kunna fastställas, att syftet med Kungl. Maj:ts förslag därmed blir tillgodosett. Uppmärksamhet synes jämväl böra ägnas de särskilda frågor, som sammanhånga med bostadsbristen och närmast gälla de familjer som f. n. sakna bostad i vanlig mening och på grund av begränsade inkomster icke med hjälp av nuvarande bostadsbidrag kunna förhyra lägenhet i nybyggt hus. På grund av de förhållandevis höga hyrorna i nyuppförda hus och trekronorsbidragets begränsade storlek kan sålunda ifrågasättas, om bidraget är lämpligt utformat med hänsyn till sitt ändamål. Utredningen bör sålunda jämväl avse frågan, huruvida icke bidraget bör ersättas med stöd i helt nya former.

Intill dess ifrågavarande utredning slutförts, böra grunderna för trekronorsbidraget förbli oförändrade. Utskottet kan sålunda icke godtaga Kungl. Maj:ts förevarande förslag beträffande finansiering av bidraget och avstyrker jämväl de i förutberörda motioner framförda yrkandena om dels slopande av bidragsgivningen, dels utvidgning av bidragets omfattning.

Utskottet hemställde under moment VIII. b) att riksdagen måtte i fråga om grunderna för bidragets bestridande, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag och motionen I: 404 samt med bifall till motionerna I: 416, I: 427 och II: 514, II: 419 och II: 529, i vad motionerna avsåge denna fråga, besluta, att kostnaderna för sådant bidrag skulle helt bestridas av statsmedel samt i övrigt godkänna vad utskottet anfört.

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag har första kammaren bifallit utskottets hemställan, medan andra kammaren bifallit Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

Då nämnda beslut synas kunna sammanjämkas på sätt nedan anges får utskottet hemställa,

att riksdagen må, båda kamrarna med frånträdande av sina förut i förevarande hänseende fattade beslut, godkänna följande yttrande och hemställan:

»Ett överförande på kommunerna själva av hälften av kostnaderna för trekronorsbidraget kan enligt utskottets mening befaras leda till att intresset hos kommunerna för uppförande av bostadshus minskas. Utskottet är därför icke berett att tillstyrka detta förslag. Å andra sidan är det angeläget, att sådana regler tillämpas, att bidraget förbehålles hushåll med låga inkomster. Bestämmelser av den innebörden, att kommunerna själva få bära viss andel av kostnaderna, kunna i nu nämnda hänseende väntas få en återhållande effekt på bidragsgivningen, varigenom behovsprövningen kan bliva bättre tillgodosedd.

Utskottet anser av olika skäl, som anförts i utlåtandet nr 135, behov föreligga av en allsidig utredning beträffande grunderna för trekronorsbidraget. Då den nuvarande finansieringsformen för bidraget, varigenom staten ensam bestrider kostnaderna, icke anses kunna vidare bibehållas, vill utskottet — i avvaktan på nyssnämnda utredning — icke motsätta sig, att viss del av kostnaderna påläggas kommunerna själva. Det kan erinras om att i motionen I: 404 föreslagits, att staten måtte bidraga med 2 kronor per kvadratmeter lägenhetsyta och kommunerna med 1 krona. Utskottet har, i syfte att finna en medelväg för tillgodoseende av de olika synpunkterna, stannat för att tillstyrka bifall till nyssnämnda motionsförslag, dock med den modifikationen, att bestämmelsen med hänsyn till kommunernas budgetpolitik bör träda i tillämpning först den 1 januari 1951.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må beträffande grunderna för bestridande av trekronorsbidraget med avslag å Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 416, I: 427 och II: 514, II: 419 och II: 529 samt i anledning av motionen I: 404, samtliga motioner såvitt de avse denna fråga, besluta, att kostnaderna för sådant bidrag skola fr. o. m. den 1 januari 1951 till två tredjedelar bestridas av staten och till en tredjedel av kommunerna.»

Stockholm den 19 maj 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Rickard Lindström, Sven Larsson, Gränebo, Mannerskantz, Ohlon, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, fröken Andersson, herrar Leander, von Heland, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Edin, André och Axel Andersson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Bergström, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Rubbestad, Staxäng, Bergstrand, Pettersson i Dahl, Kollberg, fröken Elmén, herrar Persson i Vinberg, Jansson i Kalix och Henriksson.

Reservation

av herr *Pettersson* i Dahl.